

Handläggare: Nina Ström
Telefon: 08-508 25 014

Till
Socialtjänstnämnden

Hemlösa i Stockholm 15 april 2008

(2 bilagor)

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden beslutar godkänna rapporten.
2. Socialtjänstnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.
3. Socialtjänstnämnden överlämnar ärendet till stadsdelsnämnderna.

Dag Helin

Eddie Friberg

Sammanfattning

I denna rapport redogörs för en kartläggning av antalet hemlösa i Stockholms stad som gjordes 15 april i år. Antalet hemlösa var detta datum 3 081 personer. Kartläggningen visar:

- En minskning av antalet hemlösa med 150 personer sedan stadens räkning 2006.
- Kvaliteten i boendet och i insatserna har ökat sedan 2006, dvs. fler bor inom olika stöd- och omvårdnadsboenden, behandlingshem, familjevård eller LVM-hem.
- Andelen bland de hemlösa som bor i mer långsiktiga stöd- och omvårdnadsboenden har ökat med nästan 4 % sedan 2006. En jämförelse mellan 2004 och 2008 visar att andelen boende i denna mer långsiktiga boendeform har ökat med 10 %.
- Andelen kvinnor bland de hemlösa har minskat från 28 % år 2006 till 26 % år 2008. I faktiska tal är det cirka 100 färre kvinnor vid räkningen 2008 än 2006.

- Av räkningen framgår att hemlösa kvinnor generellt sett är yngre än de hemlösa männen. Situationen var liknande även 2006.
- Andelen hemlösa i åldersgruppen 20-29 år var 15 % både 2008 och 2006. Antalet unga vuxna 20-25 år har däremot ökat med 19 personer mellan 2006 och 2008.
- Majoriteten av de hemlösa, 51 % av männen och 44 % av kvinnorna, är i åldern 46-64 år. Jämfört med 2006 har andelen personer i denna åldersgrupp ökat.
- På stadsdelsförvaltningarna har det skett både minskningar och ökning av antalet hemlösa mellan 2006 och 2008. Störst ökning har skett bland annat i Bromma och i Enskede-Årsta-Vantör.
- 235 personer var inte aktuella vid socialtjänsten, dvs. vid inrapporteringstillfället 15 april. Detta är en ökning jämfört med 2006 då det var 139 personer. Av de 235 personerna hade 150 varit aktuella vid socialtjänsten någon gång under de senaste 6 månaderna.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid socialtjänstförvaltningens kansliavdelning. Utrednings- och statistikkontoret (USK) har svarat för insamlandet av enkäter samt gjort tabellbearbetningar.

Bakgrund

Socialtjänstnämnden beslutade den 16 december 2003 att uppdra åt socialtjänstförvaltningen att regelbundet ta fram detaljerad statistik över de hemlösa. Även innan 2003 har staden tagit fram statistik över hemlösa, bland annat 1996 och 1999, då utförd av Forsknings- och Utvecklingsenheten (FOU). Efter beslutet i nämnden 2003 har förvaltningen gjort två räkningar, 2004 (15 april) och 2006 (30 mars), då med hjälp av USK.

År 2005 genomförde Socialstyrelsen (SoS) en omfattande räkning av hemlösa i hela landet. Även tidigare år har de gjort liknande räkningar; åren 1993, 1999 och 2005. De har meddelat förvaltningen att de eventuellt kommer att göra en ny räkning år 2010. Regeringen har gett SoS uppdraget att utarbeta en plan för hur hemlöshetens utveckling ska kunna följas.

Socialtjänstnämnden beslutade 22 november 2007 att fortsätta göra egna räkningar av hemlösa men anpassa dessa så att de sammanfaller med SoS'. Det finns vissa skillnader mellan SoS' och stadens räkningar som visas i punkterna nedan.

Socialstyrelsens definition av hemlösa är något bredare än stadens och insamlingsperioden längre, en vecka jämfört med ett dygn. Därför har det varit svårt att göra en jämförelse mellan SoS' räkning och stadens. De större skillnaderna har varit:

- SoS räknar hemlösa som bor i försökslägenhet, vilket inte staden har gjort tidigare. I stadens räkning 2008 har staden tagit med denna boendeform som alternativ och redogör för den separat.

- SoS räknar hemlösa barn och ungdomar under 20 år, vilket inte staden gör. Staden särskiljer räkningen av vuxna hemlösa med räkningen av hemlösa barnfamiljer. En sådan räkning gjordes 2004 och förvaltningen har fått i uppdrag av socialtjänstnämnden att göra en liknande under 2008.
- SoS räknar hemlösa som är aktuella hos socialtjänsten i andra kommuner, men som vistas i Stockholm alternativt är placerade på institution i Stockholms stad. Staden räknar inte dessa, utan endast de som bor enstaka nätter då de får akut nattlogi på något av stadens härbärgen. Övriga ingår inte Stockholms stads ansvarsområde.

Med dessa ändringar och förtydliganden presenteras stadens räkning 2008 i detta tjänsteutlåtande.

Socialstyrelsens räkning vecka 17 år 2005 visade att Stockholm då hade 3 863 personer. Detta var 632 fler personer än stadens räkning 30 mars 2006. Om ovanstående (punktlistan) beaktas, så att räkningarna blir mer jämförbara, blir skillnaden mellan de olika räkningarna liten. Med avdrag för personer under 20 år (102), boende i försökslägenheter (152) och s.k. utomkommunare (212) visar SoS' räkning 3 397 hemlösa som kan jämföras med stadens 3 231 hemlösa 2006.

Stadens definition av hemlös

- *En hemlös är en person som saknar egen eller förhyrd bostad och som inte bor i något stadigvarande inneboendeförhållande samt är hänvisad till tillfälliga boendalternativ eller är uteliggare.*
- *Till de hemlösa räknas således personer som bor på institutioner eller härbärgen och som inte har någon bostad ordnad vid en eventuell utskrivning.*
- *Till de hemlösa räknas också personer som tillfälligt bor hos olika kamrater eller bekanta.*

Däremot räknas inte personer som hemlösa som hyr i andra hand eller bor hos någon anhörig.

Kartläggningen

Räkningen av hemlösa genomfördes under ett dygn och omfattade hemlösa från 20 år som under dygnet 15 april var registrerade för aktuella insatser inom socialtjänsten, landstingets beroendevård, frivilligorganisation med ekonomiskt stöd från staden samt privat entreprenör på uppdrag av staden. Med ”aktuell för insats” avses hemlösa som är aktuella/registrerade som klienter/patienter/gäster vid mättillfället. Det kan även gälla hemlösa som under det aktuella dygnet tillfälligt besökte en stadsdelsförvaltning, beroendemottagning, jourmottagning eller en frivilligorganisation etc. Personer som vistas i staden men är aktuella hos socialtjänsten i annan kommun räknas inte.

Genomförandet av räkningen gick till på så sätt att berörda enheter fyllde i en enkel enkät, bilaga 1. Enkäterna distribuerades digitalt till stadens enheter och i pappersform genom USK:s försorg till externa enheter i staden. De externa enheterna är verksamheter där det kan finnas hemlösa som inte har kontakt med stadens sociala myndigheter.

Följande enheter erhöll enkäten för att medverka i räkningen av hemlösa:**Staden**

Missbruks/vuxengrupper på samtliga stadsdelsförvaltningar
Socialpsykiatriska enheter på samtliga stadsdelsförvaltningar
Ekonomiskt bistånd på samtliga stadsdelsförvaltningar
Enheten för hemlösa (Efh), Socialtjänstförvaltningen
Uppsökarenheten för vuxna, Socialtjänstförvaltningen
Balder (Norrmalms stadsdelsförvaltning)
Samtliga härbärgen/akutboenden som omfattas av tak-över-huvud-garantin

Landstinget

Hållpunkt
S:t Görans uppsökarteam för hemlösa
Beroendekuten Stockholm
Maria Beroendecentrum AB

Frivilligorganisationer

Bryggan i City, Östermalm och Vantör, Convictus
Ny Gemenskap
Klaragården, Stadsmissionen
Stadsmissionsgården, Stadsmissionen
Nattjouren, Stadsmissionen
Sociala centret, Frälsningsarmén
Situation Stockholm
KRIS (Kriminellas revansch i samhället)
Nobba Brass och Nubbe
Stockholms brukarförening
LP City
ALRO
IOGT-NTO

Detta är något fler verksamheter än vid 2006 års räkning. Av ovanstående organisationer har ALRO tackat nej till att delta då de inte anser sig ha målgruppen. Ett antal organisationer; LP City, IOGT-NTO, Stadsmissionens nattjour och även S:t Görans uppsökarteam har fått enkäten men inte svarat.

Nytt i år är att samtliga härbärgen och akutboenden själva har rapporterat in uppgifter om de boende, natten mellan 14 och 15 april. Till dessa enheter ställde förvaltningen ytterligare frågor som rörde de boendes missbruk och psykiska status.

Personer som har bott på natthärbärg och blivit rapporterade från härbärgen och akutboenden har fördelats till respektive stadsdelsförvaltning eller Enheten för hemlösa (Efh) om de är aktuella där. Detsamma gäller personer som blivit rapporterade från

landstingets enheter, frivilligorganisationer och övriga enheter i staden. Hemlösa som inte är aktuella på en stadsdelsförvaltning eller på Efh finns istället rapporterade under ”övriga enheter”.

Hemlösa som är aktuella vid stadsdelsförvaltningarnas och Efh:s lokala beroendemottagningar som drivs i samverkan med landstingets beroendevård ingår i stadsdelsförvaltningarnas och Efh:s redovisningar.

Metod

Undersökningen, som genomförts i samverkan med USK, är en så kallad totalundersökning där räkningens syfte är att räkna samtliga personer som är aktuella för någon form av insats inom stadens socialtjänst, landstingets beroendevård, frivilligorganisation med ekonomiskt stöd från staden eller privat entreprenör på uppdrag av staden. Eventuella skillnader i resultat jämfört med föregående räkning (år 2006) kan, genom att undersökningen är en totalundersökning, betraktas som faktiska skillnader och är därmed statistiskt säkerställda.

Däremot är det viktigt, att vid tolkning av resultatet, beakta de svårigheter som funnits vid genomförandet av en bortfallsanalys vid inventeringen. Det är svårt att skatta antalet hemlösa som av olika anledningar inte räknats vid denna inventering. Det är rimligt att anta att det förekommit fall där enskilda handläggare har missat att inrapportera sina klienter. Olika tolkningar av definitionen är möjliga och kan leda till både en över- och en underrapportering. På motsvarande sätt har situationen varit liknande vid stadens räkningar 2004 och 2006.

Genomförande

Den första skriftliga informationen om räkningen skickades ut den 18 mars till stadsdelsdirektörer, enhetschefer inom socialtjänstförvaltningen, frivilligorganisationer, privata entreprenörer och landstingets beroendevård. Den 28 mars informerades samtliga ansvariga inom respektive verksamhet mer i detalj om räkningen. Slutligen skickade USK den 9 april ut en detaljerat informationsbrev om tillvägagångssättet för räkningen inklusive unika användarnamn och lösenord till samtliga ansvariga (kontaktpersoner) så att de skulle kunna svara via de webbaserade enkäterna.

Till frivilligorganisationer och landstingets beroendevård distribuerades enkäten per post.

Den 8 maj 2008 avslutades insamlingen och svaren bearbetades därefter av USK. Genom klienternas unika UNO-koder¹ kontrollerades bland annat att inga dubbelregistreringar skulle finnas med i resultatet.

¹ En persons UNO-kod är uppbyggd på följande sätt: a) initialer för- och efternamn, b) födelseår, c) dagen personen är född (exkl. månad)

Förvaltningens synpunkter

Resultatet av stadens räkning 2008 visar på 150 färre hemlösa än 2006. Inledningsvis presenteras andra viktiga förändringar bland de hemlösa i Stockholm.

Inriktningen i stadens arbete med hemlösa är att prioritera arbetet med barn och ungdomar, de som bor länge på härbärke samt att öka antalet försöks- och träningslägenheter. Socialtjänstnämnden har vid två sammanträden, 2007-11-22 och 2008-04-17, beslutat om ett flertal satsningar gällande stadens arbete med hemlösa. Bland annat ska en hemlöshetsjour minska antalet personer som bor på härbärke. En hemlöshetsklinik ska bättre samordna stadens och landstingets insatser för den hemlöse. En särskild skuldrådgivning för hemlösa som bor på institution ska starta, vilket leder till att fler personer får möjlighet till ett eget boende. Fler jourplatser för ungdomar mellan 13 och 20 år ska tas fram där socialjouren kan akutplacera. Vidare är projektet ”Unga vuxna på härbärke” en viktig insats för att minska antalet unga vuxna på härbärke.

Dessa beslut ligger väl i linje med resultatet av räkningen. Förvaltningen kommer att göra ytterligare analyser av räkningen och vid behov återkomma till nämnden med förslag på förändringar eller insatser.

Resultatet av räkningen

I bilaga 2 presenteras resultatet av räkningen i olika tabeller inklusive kommentarer. I sammanfattningen längst fram i dokumentet ges en kort version av resultatet.

Bilagor

1. Enkäten som distribuerades till samtliga stadsdelsförvaltningar och Enheten för hemlösa m.fl. Totalt användes dock 3 versioner av enkäten; 1) Sdf/Efh m.fl., 2) Härbärgen/akutboenden, 3) Externa enheter som frivilligorganisationer och landstingsenheter.
2. Tabeller och kommentarer